

Analysegruppa

Analysegruppa lagar analyser, samanlikningar og rapportar til universitetsleiinga om trendar, rammer og utviklingstrekk som er aktuelle for å gjennomføre UiBs strategi.

Analysegruppas medlemmar: Ingar Myking, Steinar Vestad, Bjug Olav Bøyum, Svein Jarle Nymark, Gry Flatabø og Caroline Armitage.

Innhald

Rekordmange kandidater ved UiB	1
Stabile resultater og høyt fysisk oppmøte ved UiB viser Studiebarometeret	3
Svak nedgang i ekstern finansiering for 2025	6
Ekspertgruppe skal gjennomgå doktorgradsutdanninga	12
Strammare økonomi gjer stipendiatstillinger meir sårbare	13
Ny rapport skal gi retning for dimensjonering av studietilbod	13
Vriding av midlar frå dei gamle universiteta til dei nye viser Forskingsråd-ra.....	15
Les deg opp på fakta om norsk utdanning	16
Norge vil satse på kvanteteknologi.....	16
Høyere utdanning har klart seg godt i kjølvannet av pandemien	18
Forhandlingane om Horisont Europa spissar seg til i 2026	20
Midlertidig ansatte sliter mest	21
Opp mot halvparten av utenlandske forskere forlater Norge etter endt doktor	22
Sikkerhetssensitiv kinesisk og russisk forskning på Svalbard	23
Store forskjeller i norsk FoU-aktivitet på sensitive teknologiområder	23
186 000 personer tar videreutdanning.....	24
EUs rolle som global forskings- og innovasjonsaktør, med Norge med på laget.....	24
Komplekse faktorer påvirker dimensjonering i høyere utdanning.....	25

Rekordmange kandidater ved UiB

Årets rapportering av studentdata viser også at UiB setter ny rekord i antallet kandidater. Over 3700 egenfinansierte kandidater fullførte i 2025, som er det høyeste nivået vi har hatt.

Den 15. februar rapporteres UiBs tall for avlagte studiepoeng og fullførte kandidater høsten 2025. Datagrunnlaget gir et samlet bilde av utviklingen i studieporteføljen og danner et viktig grunnlag for det videre analysearbeidet gjennom våren. Årets tall bekrefter et mønster som har satt seg de siste årene, med relativt stabil total produksjon, men også tydelige forskyvninger mellom nivåer og tilbud.

På nivå før covid

Sammenlignet med 2024 innebærer dette en økning på mer enn hundre kandidater, og tallene ligger tydelig over nivåene fra både før og etter pandemien. Veksten er bredt fordelt, men særlig i bachelorprogrammene og de femårige masterløpene har det økt gjennom begynnelsen av tiåret.

Tabell 1 Egenfinansierte kandidater, UiB. 2019-2025. Kilde: FS, DBH

Studienivå (kvalifikasjon)	År						
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
AR	251,0	78,0	101,0	71,0	70,0	52,0	63,0
B3	1 316,0	1 478,0	1 529,0	1 520,0	1 625,0	1 582,0	1 665,0
B4	19,0	10,0	22,0	19,0	21,0	20,0	30,0
HN							0,0
M2	856,0	827,0	927,0	973,0	1 018,0	939,0	933,0
M5	508,0	504,0	579,0	667,0	674,0	693,0	725,0
ME	28,5	18,0	19,0	16,0	29,0	30,3	39,0
MX							2,0
PR	234,0	229,0	245,0	239,0	217,0	267,0	245,0
Grand Total	3 212,5	3 144,0	3 422,0	3 505,0	3 654,0	3 583,3	3 702,0

Bachelorutdanningene står for den største delen av økningen. Utviklingen kan kobles til de store opptakskullene fra starten av 2020-tallet, som nå har nådd ferdigstillelse, sammen med en gradvis forbedring i gjennomføringsgraden på tvers av flere fagmiljø.

På de femårige integrerte masterutdanningene stiger kandidatantallet videre til 725. Her har det de siste ti årene vært en stadig økning i opptaksrammene, og etter hvert som studentene nå gjør seg ferdig stiger kandidattallene. Den samlede masterproduksjonen er dermed nesten på nivå med toppåret 2022.

Stabil studiepoengproduksjon

Den samlede studiepoengproduksjonen ved UiB har etter pandemien ligget på om lag 14 000 årsheter. Svingningene har vært små, og utviklingen peker mot en normalisering etter de ekstraordinære årene 2020 og 2021, da vi så endrete undervisnings- og vurderingsformer og studiemønstre. Ikke minst gjaldt dette for studenter på lavere grads nivå. Stabiliteten i totalproduksjonen skjuler likevel noen markerte endringer når man bryter tallene ned på gradsnivå.

Tabell 2 Egenfinansierte årsheter avlagt ved UiB, 2019-2025. Kilde: FS, DBH.

Studienivå	År						
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
AR	497,4	479,3	466,3	446,6	412,9	423,4	433,1
B3	5 263,0	6 020,5	6 322,6	5 848,5	5 861,0	5 743,1	5 619,7
B4	96,7	104,4	111,8	110,1	117,9	123,3	116,8
FU	91,6	104,2	98,1	106,6	108,8	126,6	99,2
HN	35,9	35,7	35,1	46,0	44,4	17,3	15,7
LN	669,6	661,5	638,7	702,4	725,7	780,0	859,2
M2	2 082,4	2 122,2	2 318,0	2 278,1	2 345,4	2 400,4	2 497,9
M5	2 515,9	2 686,0	2 867,1	2 776,4	2 783,0	2 610,1	2 685,6
ME	42,5	45,4	41,4	45,9	58,3	54,7	47,7
MX							5,0
PR	1 391,0	1 475,4	1 542,4	1 538,6	1 584,9	1 609,7	1 628,2
Grand Total	12 686,0	13 734,4	14 441,5	13 899,2	14 042,2	13 888,5	14 007,9

Bachelorprogrammene viser en nedadgående trend etter toppårene under og rett etter pandemien. Dette innebærer at bachelor utgjør en mindre andel av den totale studiepoengproduksjonen enn tidligere. Lavere opptak av studenter på dette nivået de siste årene forklarer mye. Likevel avla hver bachelorstudent i snitt 48 studiepoeng i løpet av året, noe som kun forbigås av 2020 og 2021 (49,4 og 48,4 studiepoeng).

Mer master

På masterprogrammene øker antallet årsheter, og tar gradvis en større plass i totalen. Dette reflekterer både økt aktivitet i enkelte fagmiljøer og et stabilt nivå på gjennomføring blant studentene som allerede er inne i

programmene. Veksten bidrar til å balansere nedgangen på bachelornivå og understreker betydningen av master som utdanningsnivå for UiBs samlede produksjon.

Et område som skiller seg tydelig ut i årets tall, er etter- og videreutdanning. Den egenfinansierte studiepoengproduksjonen her er mer enn doblet siden 2020, fra 143 til 301 årsheter. I tillegg er det en stor andel som finansieres eksternt, slik at det totalt ble avlagt om lag 655 årsheter i 2025.

Tabell 3 Totalt avlagte årsheter EVU, 2020-2025. Kilde: FS, DBH

Emnets fakultet	År					
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Examen philosophicum	0,2					
Det humanistiske fakultet	158,7	224,0	232,1	243,7	241,5	229,9
Det juridiske fakultet	11,5	13,6	23,0	24,7	25,8	55,5
Det medisinske fakultet	51,3	59,3	58,6	56,9	73,9	74,5
Det psykologiske fakultet	36,0	43,1	39,2	47,4	80,5	96,6
Det samfunnsvitenskapelige fakultet	65,8	71,4	90,8	100,2	124,3	138,8
Fakultet for kunst, musikk og design	10,3	12,2	10,4	8,4	9,4	8,5
Fakultet for naturvitenskap og teknologi	72,9	135,3	87,5	57,7	65,0	50,5
Grand Total	406,7	558,9	541,6	538,9	620,3	654,5

Vekst i EVU

EVU-porteføljen har hatt en tydelig vekstfase over flere år, drevet både av nye tilbud og økt etterspørsel. Dette gjør segmentet stadig mer synlig i institusjonens samlede utdanningsbilde, i tråd med nasjonale forventninger om fleksible læringsveier og økt tilrettelegging for livslang læring.

Helhetsbildet viser derfor en stabil studiepoengproduksjon totalt sett, men med klare endringer i sammensetningen. Nedgangen på bachelor, veksten på master og den sterke utviklingen i EVU gir viktige signaler om hvordan porteføljen utvikler seg over tid.

Stabile resultater og høyt fysisk oppmøte ved UiB viser Studiebarometeret 2025

Resultatene fra Studiebarometeret 2025 viser at UiB opprettholder en stabil posisjon på sentrale kvalitetsindikatorer.

Barometeret er Kunnskapsdepartementets årlige undersøkelse bygget opp av et sett tematiske indekser, der hver indeks er basert på flere enkeltspørsmål innen samme tema. Studentene tar stilling til ulike påstander om studiekvalitet, læringsmiljø og studieprogrammet sitt. Svarene gis på en femdelt Likert-skala fra 1 til 5, der 1 uttrykker «ikke enig», «ikke tilfreds» eller «i liten grad», mens 5 uttrykker «helt enig», «svært tilfreds» eller «i stor grad». Indeksene beregnes som gjennomsnitt av de tilhørende spørsmålene og gir et samlet mål på studentenes vurderinger innen hvert område.

Mer å hente på tilknytning til arbeidslivet

Den overordnede tilfredsheten blant studentene ved UiB er 4,0, som er identisk med både nasjonalt nivå og UiBs resultat fra 2024. Vurderingsformer (4,1) og læringsmiljø – både faglig og sosialt (3,8) – fortsetter å være blant UiBs sterkeste områder, mens tilknytning til arbeidslivet (2,9) også i år er det svakeste.

Tabell 4 Indeks, Studiebarometeret 2025, UiB. Skala 1-5 (høyest). Kilde: Studiebarometeret, HK-dir.

Indeks	HF	JUR	MED	PS	SV	KMD	NT	UiB
Undervisning	3,9	3,9	3,4	3,6	3,7	3,9	3,7	3,7
Tilbakemelding og veiledning	3,6	3,1	2,9	2,8	3,5	3,7	3,5	3,3
Faglig og sosialt miljø	3,8	3,6	3,8	3,7	3,8	4	4	3,8
Fysisk læringsmiljø og infrastruktur	3,8	3,9	3,7	3,6	3,8	3,7	3,8	3,8
Organisering	3,7	3,8	3,4	3,3	3,8	3,2	3,8	3,6
Vurderingsformer	4,1	4,1	3,8	4	4,1	4	4,2	4,1
Eget engasjement	3,7	4	3,7	3,8	3,6	3,9	3,6	3,7
Tilknytning til arbeidslivet	2,7	2,9	3,4	2,7	2,7	3,1	2,8	2,9
Overordnet tilfredshet	4	4	4	3,6	4	4	4,1	4

Fakultetsresultatene viser relativt små bevegelser, men KMD markerer seg med fremgang på alle indeksene, mens studentene ved PS er minst fornøyde. Om lag 2000 andre- og femteårsstudenter har svart på undersøkelsen, noe som gir en svarprosenten på 42 prosent. Dette er fire prosentpoeng over nasjonalt nivå, og høyest blant BOTT-institusjonene.

UiB skiller seg ut med høy fysisk tilstedeværelse

Et trekk som særmerker UiB, er det fortsatt høye nivået av fysisk tilstedeværelse. Årets tall viser at 84 prosent av studentene møter til undervisning tre eller flere dager i uken, og nær halvparten (47 prosent) møter fem dager i uken. Daglig oppmøte ligger med dette åtte prosentpoeng over det nasjonale gjennomsnittet. Dette gjør UiB til et av universitetene i landet med tydeligst campusbasert studiesituasjon. Også tidsbruken ligger stabilt: Studentene rapporterer om lag 32,8 timer faglig arbeid per uke, med noe lavere deltakelse i organiserte aktiviteter og noe mer egenstudier enn nasjonalt nivå – i tråd med fagprofilen ved UiB, og andelen av disiplinbaserte studier.

På indikatorer som gjelder undervisning og eksamensformer rapporterer studentene om klare forventninger til forståelse og resonnement, og vurderingsformene oppleves som relevante og faglig utviklende. Undervisningen vurderes jevnt over godt, og pensumdekningen får høye skårer på tvers av fakultet. Studentene opplever også at de utvikler kjernekompetanser som selvstendig arbeid, refleksjon og kritisk tenkning.

Tilknytning til arbeidslivet forblir derimot en utfordring. Studentene gir fortsatt lave skårer på informasjon om kompetansebruk og egen kompetanseformidling. Kontakt med arbeidslivsrepresentanter og muligheter for arbeidslivsrettede prosjekter vurderes som begrenset. På praksisfeltet er det imidlertid en viss bedring fra 2024.

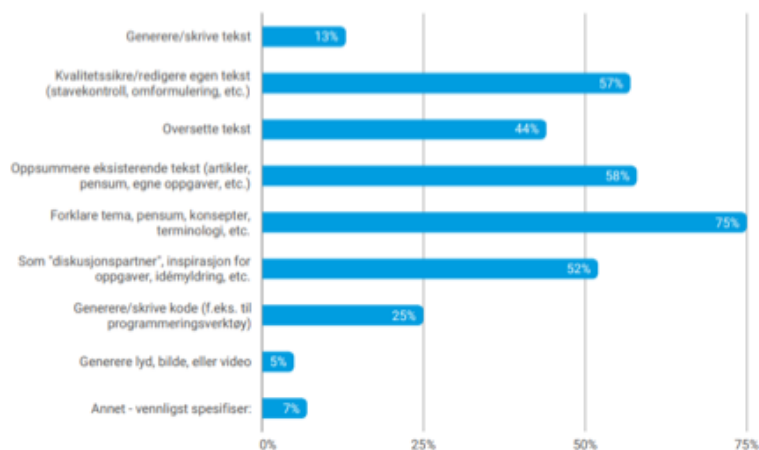
Bruk av KI

Bruken av generativ KI viser et modnere og mer nyansert bilde enn tidligere. Tre av fire studenter som bruker KI, oppgir at de først og fremst benytter verktøyene til faglige forklaringer. KI brukes i økende grad også til kvalitetssikring og som diskusjonspartner, mens den mer generative bruken har gått noe ned. Samtidig vurderer studentene opplæringen i KI-verktøy som utilstrekkelig, selv om det er en viss forbedring fra fjoråret. Bruken varierer betydelig mellom fakultet, fra 84 prosent ved NT-fakultetet til 28 prosent ved KMD.

Figur 1 Bruken av KI blant UiB-studenter. Sammenligninger viser differanse mot snitt nasjonalt og endringer ved UiB siden 2024. Kilde: Studiebarometeret, HK-dir.

Kunstig intelligens

Hva bruker du KI til? Flere svar mulig.

Antall svar	Sammenligninger	
202	-4	-6
919	-4	7
708	5	0
924	2	3
1 197	2	1
826	-5	10
393	4	-1
73	-6	-1
111	0	1
	Nasjonalt	2024

På nasjonalt nivå ligger UiB tett opp til de øvrige BOTT-institusjonene på de fleste indikatorer. Universitetet skårer noe lavere enn UiO på fysisk læringsmiljø, men noe høyere på det faglige og sosiale læringsmiljøet.

Tabell 5 Indeks, Studiebarometeret 2025, BOTT-institusjonene. Skala 1-5 (høyest). Kilde: Studiebarometeret, HK-dir.

Indeks	NTNU	UiT	UiB	UiO	Nasjonalt
Undervisning	3,6	3,7	3,7	3,8	3,7
Tilbakemelding og veiledning	3,3	3,4	3,3	3,5	3,4
Faglig og sosialt læringsmiljø	4	3,8	3,8	3,7	3,8
Fysisk læringsmiljø og infrastruktur	3,8	3,9	3,8	4	3,9
Organisering av studieprogrammet	3,7	3,5	3,6	3,8	3,7
Vurderingsformer	4	4	4,1	4,1	4
Eget engasjement	3,5	3,7	3,7	3,7	3,7
Overordnet tilfredshet	4,1	4	4	4,1	4
Faglig tidsbruk (timer/uke)	34	33	32,8	30,8	31,5
Praksisorganisering	3,9	3,9	3,7	3,7	(mangler)
Tilknytning til arbeidslivet	3,2	3,2	2,9	2,9	3,2
Svarprosent	41 %	37 %	42 %	29 %	38 %

Svak nedgang i ekstern finansiering for 2025

Foreløpig økonomirapport for 2025 viser at den eksternt finansierte virksomheten som ble regnskapsført i 2025, var ca 5 prosent lavere enn i 2024, og med dette fortsetter utviklingen fra 2023.

I 2025 har det vært lavere aktivitet i alle kategorier finansiører, men særlig «andre BOA», som omfatter oppdrag- og bidragsaktivitet med støtte fra offentlig sektor, næringsliv, stiftelser og andre (i hovedsak utenlandske partnere). Nedgangen speiles i reduksjon i antall ansatte, med særlig nedgang i årsverk knyttet til faglig virksomhet.

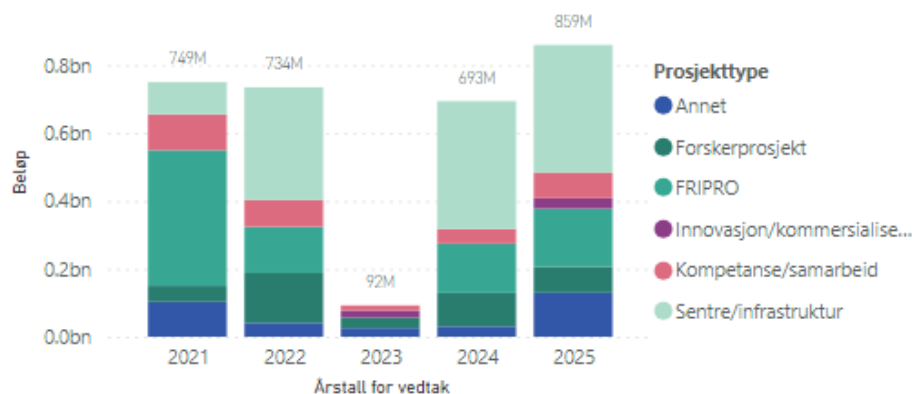
Oversikter fra Forskningsrådet og EU viser at søknad til Horisont Europa og til Forskningsrådets senterordninger har økt, mens søknad til FRIPRO er redusert. I 2025 har UiB fått økt tilsagn om nye forskningsmidler fra Forskningsrådet, mens uttellingen i Horisont Europa er noe redusert.

Tabell 6 Regnskapsført BOA-aktivitet ved UiB, 2021-2025.

	2021	2022	2023	2024	2025
Forskningsrådet	485	594	593	570	549
EU	148	171	185	209	202
Andre BOA	426	537	572	565	523
Sum BOA	1 059	1 302	1 349	1 344	1 277

Forskningsrådet

Figur 2 Forskningsrådet: brutto kontraktbeløp i nye koordinatorprosjekt, ikke justert for gjennomstrømmingsmidler. Kategorien «Forskerprosjekt» omfatter kun tematiske utlysninger, ikke FRIPRO.

UiB har hatt rekorduttelling i midler fra Forskningsrådet til nye koordinatorprosjekt og -sentre i 2025. Ved inngangen til 2026 har UiB tilsagn om nærmere 860 millioner NOK (tallet kan endres etter kontraktforhandlinger med sentre og prosjekt). De fleste fakulteter har økning i midler til nye prosjekt. Særlig stor er veksten for Det psykologiske fakultet, etter flere år med lav uttelling. Også Det medisinske fakultet (MED) og Det humanistiske fakultet (HF) har betydelig vekst. Fakultet for naturvitenskap og teknologi (NT-fak) hadde særlig stor uttelling i 2024 knyttet til forskningsinfrastruktur, og har nærmere halvert omfanget av nye midler i 2025.

Tabell 7 Fakultetenes koordinatorsøknader etter søknadsår og gjennomslag etter vedtaksår, Forskningsrådet 2024 og 2025. Beløp i millioner NOK.

	2024			2025		
	Søknader	Innvilget	Beløp	Søknader	Innvilget	Beløp
NT	92	29	467	105	28	239
PSYK	5		0	23	4	212
MED	54	11	73	57	18	210
HF	14	4	17	28	7	120
SV	15	7	97	31	7	22
JUSS	5	4	31	15	3	14
UM	1	1	2	4	1	12
KMD			0	2	1	12
Totalsum	190	58	693	271	74	857

Økningen i midler siden 2024 kommer spesielt i virkemidler utenom de brede kategoriene av søknadstyper, merket «Annet» i tabell 2. Særlig betydning har bevilgninger på 64 millioner til etablering og drift av fire nye nasjonale forskerskoler, en på MED og tre på NT-fakultetet. Bevilgning til forskerskolene fordeles mellom partnere over en periode på åtte år.

Tabell 8 Søknadstyper - Søknad etter søknadsår og gjennomslag etter vedtaksår, koordinatorprosjekt, Forskningsrådet 2024 og 2025. Beløp i millioner NOK.

	2024			2025		
	Søknader	Innvilget	Beløp	Søknader	Innvilget	Beløp
FRIPRO forskerprosjekt	82	14	145	72	13	161
Tematiske forskerprosjekt	44	9	99	50	8	77
Innovasjon/kommersialisering	3			5	3	31
Kompetanse/samarbeid	11	4	44	25	7	75
Sentre/infrastruktur	6	6	376	53	3	376
Annet	44	25	38	66	40	138
Totalsum	190	58	693	271	74	857

Også midler til kompetanse -og samarbeidsprosjekt har økt betydelig, med 70 prosent i forhold til 2024 (30 mill NOK). Tre flere slike prosjekt ble innvilget i 2025 enn i 2024, etter en sterk økning i søknader til ordningen, som krever samarbeid med partnere utenfor akademien.

Sentre og forskningsinfrastruktur

I 2025 oppnådde UiB like mye midler til sentre og forskningsinfrastruktur som i 2024. Mens 2024-tildelingen i helhet gikk til investeringer i forskningsinfrastruktur, er midlene i 2025 fordelt på tre forskningssentre ved tre fakultet:

- AI LEARN (PSYK): Nasjonalt senter for kunstig intelligens og læring. Et av fem finansierte sentre for forskning innen kunstig intelligens. Bevilgningen på 200 millioner er den største enkelttildelingen noensinne til et forskningssenter ved UiB. Midlene fordeles på et stort antall partnere.

- Senter for norsk fagspråk (HF) samler mange av de norske språkvitenskapelige miljøene i en storstilt nasjonal satsing de neste åtte årene, som et av to slike sentre.
- SFI ICON (MED): Innovation Center for Neuroresilience. Et av åtte nye sentre for forskningsdrevet innovasjon, med en bevilgning på 96 millioner som skal utvikle nye løsninger for tidlig oppdaging, forebyggelse og behandling av nevrodegenerative sykdommer som Parkinsons sykdom.

Over de siste ti årene har tendensen vært at en større andel av UiBs NFR-finansiering har gått til sentre og forskningsinfrastruktur, mens mindre midler går til prosjekt (Fripro og tematiske forskerprosjekt, samt kompetanse og samarbeidsprosjekt). UiB hadde rekordstor søknad til utlysninger for sentre og forskningsinfrastruktur i 2025. Særlig SFF-utlysningen innebar en betydelig økning siden forrige søknadsrunde (2020). Med 34 prosjektforslag hadde UiB nest flest søknader nasjonalt, etter UiO (55), men foran NTNU (33) og UiT (14). Evaluering av trinn 1 er ventet i mai 2026. I 2021 gikk syv av UiBs søknader videre til trinn 2. SFF-prosessen ble lagt fram for forskningsutvalget i sak 20/25.

Tabell 9 Søknad SFF trinn 1
2020-2025

	2020	2025
HF	3	3
JUSS	1	
MED	6	10
NT	11	13
PSYK	1	2
SV	3	5
UM		1
Totalt	25	34

I 2024 hadde UiB svært god uttelling i utlysningen av midler til forskningsinfrastruktur av nasjonal viktighet. Til 2025-utlysningen sendte UiB ni søknader, ti færre enn i 2023/2024. Utlysningen i 2025 har vært mer spisset og rettet mot oppgradering av eksisterende infrastruktur, med begrenset mulighet for finansiering nye initiativ. Det er derfor en betydelig nedgang i søknader også nasjonalt.

FRIPRO

Tabell 10 FRIPRO søknader per søknadsår og gjennomslag per vedtaksår 2024, 2025. -Beløp i millioner NOK.

	2024			2025		
	Søknader	Innvilget	Beløp	Søknader	Innvilget	Beløp
HF	11	2	17	13	1	6
MED	26	3	32	15	4	41
NT	39	9	96	28	7	103
PSYK	2	0	0	5	0	0
SV	4	0	0	9	0	0
UM				2	1	12
Totalt	82	14	145	72	13	161

UiB hadde noe lavere søknadstall i FRIPRO-utlysningene i 2025 enn i 2024, og oppnådde 13 finansierte prosjekt, nesten like mange som i 2024 (14). Etterslep i løpende søknadsbehandling fra 2024 gjorde at betydelig flere søknader ble vurdert i 2025 – 72 søknader, opp fra 39 året før. Grunnen til at antall innstilte prosjekt ikke økte, er at suksessraten i søknadene ble sterkt redusert, fra 28 til 18 prosent. Nedgangen i søknadstall er avgrenset til MED og NT. Det er naturlig å sette nedgangen i sammenheng med høy søknadsaktivitet mot andre virkemiddel, som SFF og ERC.

Nedgangen i søknader fra UiB var på 12 prosent, mens deltakelsen i FRIPRO-utlysningene økte med 17 prosent nasjonalt. Ved siden av UiB var det bare NTNU av de større institusjonene som hadde nedgang i søknader (-5 prosent). UiO hadde en økning på 26 prosent, mens UiT økte med 42 prosent. Til tross for nedgangen er UiB nest mest aktiv nasjonalt i FRIPRO-søknader målt per vitenskapelig ansatt. Antall finansierte prosjekt nasjonalt har økt

med nærmere 50 prosent. UiO har hatt en betydelig økning i finansierte prosjekt, ellers er utslagene mindre på de øvrige institusjonene.

Tabell 11 FRIPRO søknader etter søknadsår og innvilgede etter vedtaksår, nasjonalt.

	2024		2025	
	Søknad	Innvilget	Søknad	Innvilget
UIO	120	25	151	46
NTNU	97	10	92	15
UIB	82	14	72	13
UIT	36	5	51	10
Andre	214	29	279	37
Totalsum	550	83	643	121

Nye utlysninger

Forskningsrådet innførte tre nye FRIPRO-utlysninger i 2025, i tillegg til de tradisjonelle (erfarne forskere, tidlig karriere, mobilitet):

- Radikale forskningsideer i tidlig karriere – prosjekt med ett års varighet innrettet mot yngre forskere, som gir mulighet til å utvikle forskningsideer i et tidlig stadium.
- Toppforskere – forskerprosjekt for å utvikle verdensledende forskningsmiljøer, inntil 40 millioner i støtte til erfarne forskere, og
- Finansiering av kvalifiserte ERC-søknader – støtte til ERC-søknader som kvalifiserer til finansiering, men ikke har rukket opp

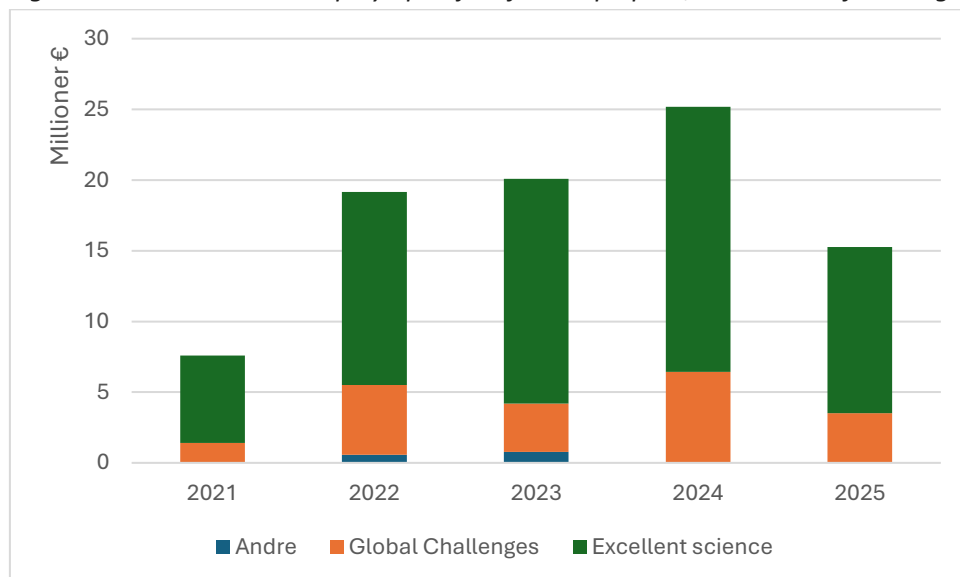
Selv om antall finansierte prosjekt ikke økte i 2025, økte det totale støttebeløpet til FRIPRO-prosjekt med ca 15 millioner. Det skyldes gjennomslag for en søknad til den nye utlysningen for toppforskere: Kristian Ytre-Hauge ved IFT fikk 40 millioner for forskning på protonterapi. Nasjonalt ble i alt fire slike prosjekt tildelt midler. Det er særlig innen utlysningen for erfarne forskere at søknadsvolum er redusert i 2025. Endringen i søknad for tidlig-karriere-forskere var mindre, men finansierte prosjekt ble redusert fra fire til ett. Nasjonalt tar UiO nær halvparten (23) av disse stipendene, mens resten – 28 prosjekt - er spredd jevnt på 18 institusjoner. Ved utgangen av 2025 gjenstod 40 FRIPRO-søknader fra UiB for evaluering i 2026.

Foreløpig har ikke UiBs forskningsmiljø gjort stor nytte av utlysningen for radikale forskningsideer. Kun to søknader er fremmet til denne ordningen siden det ble åpnet for søkning våren 2025. Gitt utfordringer med gjennomslag, bør det være aktuelt for mange fagmiljø å vurdere om denne ordningen kan gi utbytte i form av sterkere søknader i «fulle» utlysninger for FRIPRO tidlig karriere og ERC Starting grants.

EU går litt ned

I motsetning til utviklingen i Forskningsrådet, fikk UiB lavere uttelling for nye EU-prosjekt i 2025 enn de tre foregående årene. UiB hentet mindre midler både fra Excellent science-pilaren, og fra Global challenges. Totalt fikk UiB gjennomslag for 19 prosjektforslag til en verdi av 15 millioner euro, 10 millioner under nivået fra 2024. Prosjektene omfattet tre ERC: to advanced grants (NT), et consolidator grant (SV); seks MSCA PF; to MSCA doktornettverk og tre Pilar 2-prosjekt.

Figur 3 EU: netto støttebeløp nye prosjekt fordelt på pilar, etter årstall for tilsagn/vedtak

Tabell 12 Søknad og gjennomslag, EU, etter søknadstyper. Søknad etter søknadsår, innvilget/beløp etter vedtaksår. Beløp i € 1000

	2024			2025		
	Søknad	Innvilget	Beløp	Søknad	Innvilget	Beløp
Excellent Science	78	21	18 497	115	14	11 739
ERC	41	6	12 418	63	5	8 473
INFRA	6	2	598	6		0
MSCA	31	13	5 481	46	9	3 266
GLOBAL CHALLENGES	40	8	6 375	59	3	3 482
CL1 Health	7	2	1 921	22	2	3 167
CL2 Culture, Creativity and Inclusive society	9	1	1 191	17		0
CL3 Civil security for society	3		0	2		0
CL4 Digital, Industry and Space	4	2	1 118	1		0
CL5 Climate, Energy and Mobility	6	1	822	5		0
CL6 Food, Bioeconomy, Natural Resources, Agriculture	11	2	1 324	12	1	315
Other	7	0	0	9	2	56
EIC	3		0	8		0
WIDERA	2		0	1	1	37
Erasmus	2		0		1	19
Totalsum	125	29	24 873	184	19	15 276

Mens innvilgede prosjekt gikk ned, har søknad til programmene økt betydelig fra 2024 til 2025. Det er økning i søknadstall på de fleste fakultetene, og både ERC, MSCA- og pilar 2 har vekst på rundt 50 prosent. Innenfor pilar 2 er det særlig vekst i helse-klyngen, mens klyngen for klima, miljø og energi har en nedgang. Av søknadene fra 2025 er tre fjerdedeler under behandling, og vil besluttes i 2026.

Tabell 13 Søknad og gjennomslag, EU, etter fakultet. Søknad etter søknadsår, innvilget/beløp etter vedtaksår. Beløp i € 1000

	2024			2025		
	Søknad	Innvilget	Beløp	Søknad	Innvilget	Beløp
HF	13	5	8 033 447	19	3	754 734
JUSS	2	1	2 000 000	2		
KMD	2	1	698 058	3		
MED	25	8	6 739 209	48	6	4 715 719
NT	49	12	6 152 972	65	7	7 539 860
PSYK	10	1	1 191 325	16	1	19 074
SV	18	3	360 711	26	2	2 246 685
MUSEUM	4			4		
Totalsum	125	32	25 175 722	184	19	15 276 072

Innenfor ERC har det særlig vært sterk vekst i søknad til Starting grants (StG) i løpet av de siste fire årene. Søknad til StG økte fra 19 i 2024 til 29 i 2025, det var dermed flere som søkte ERC StG enn Forskningsrådets utlysning for tidlig karriere i 2025. Søknadene fra 2024 ble evaluert i 2025. Selv om fire av søknadene fikk god vurdering, fikk ingen finansiering.

Lik suksessrate mellom UIB, UiO og NTNU

Tabell 7 under viser Forskningsrådets nasjonale oversikter over deltakelse i Horisont Europa for de fire største universitetene. Uttaket er basert på EUs prosjektdatabase (Cordis), oppdatert med søknader og innvilgede prosjekt per ca mars 2025. Oppdateringen bekrefter funnene i STYRK UiB-rapporten om at søknadsaktiviteten ved UiB er noe lavere enn UiO og NTNU innenfor sentrale program som ERC, MSCA og pilar 2. Suksessrate i søknadene er imidlertid relativt lik blant de store universitetene.

Tabell 14 Søknad og gjennomslag nasjonalt, Horisont Europa. Utvalgte programmer. Årsverk: sum årsverk i faglige stillinger 2021-2024, DBH. Beløp indeks: Finansiert beløp per årsverk som andel av høyest rangerte innenfor kategorien. Kilde: NFR, november 2025

	Søknader	Innstilte	Suksessrate	Beløp	Søknader per 1000 årsverk	Beløp € per årsverk	Beløp indeks
ERC							
UiB	161	24	15 %	40,3	17	4 313	75
UiO	352	52	15 %	89,6	22	5 726	100
NTNU	176	24	14 %	45,3	9	2 251	39
UIT	67	11	16 %	26,3	7	2 915	51
INFRA							
UiB	22	17	77 %	4,5	2	480	100
UiO	24	14	58 %	7,4	2	473	98
NTNU	18	11	61 %	1,9	1	92	19
UIT	10	6	60 %	2,8	1	307	64
MSCA							
UiB	144	32	22 %	13,9	15	1 488	77

UiO	464	106	23 %	30,1	30	1 922	100
NTNU	476	79	17 %	21,3	24	1 060	55
UIT	190	41	22 %	10,5	21	1 165	61
Global Challenges							
UiB	118	26	22 %	14,5	13	1 552	39
UiO	248	59	24 %	25,7	16	1 644	42
NTNU	615	126	20 %	79,6	31	3 954	100
UIT	92	31	34 %	14,7	10	1 627	41
Totalt							
UiB	475	104	22 %	74,5	51	7 981	79
UiO	1133	240	21 %	157,2	72	10 048	100
NTNU	1406	250	18 %	152,9	70	7 596	76
UIT	384	97	25 %	59,2	43	6 570	65

Målt etter forskningsmidler per vitenskapelig årsverk rangerer UiB nå som nummer to nasjonalt, tett opp mot NTNU, men 21 prosent under UiO. Det er særlig relativt god uttelling i ERC som hever nivået ved UiB. UiB gjør det best innen forskningsinfrastruktur, men her er den finansielle uttellingen ikke betydelig. UiB får også større finansiell uttelling enn NTNU innen MSCA, selv om vi oppnår færre prosjekt. Det skyldes at UiB har et cofund-prosjekt og større inntekter fra doktornettverk.

Ekspertgruppe skal gjennomgå doktorgradsutdanninga

Regjeringa oppnemner no ei ekspertgruppe som skal vurdere korleis framtidens doktorgradsutdanning bør sjå ut for å kome heile samfunnet til gode.

Ekspertgruppa skal leiast av professor Silje Haus-Reve, UiS. Tiltaket om å etablere ei ekspertgruppe blei først omtalt i regjeringa si stortingsmelding om forskningssystemet som blei lagd fram i mars 2025, [Meld.St. 14 \(2024-2025\) Sikker kunnskap i en usikker verden.](#)

Rapport klar mars 2027

Ekspertgruppa skal gi konkrete tilrådingar til styresmakter, forskingsinstitusjonar og privat og offentleg arbeidsliv om tiltak som kan styrke kvalitet og relevans i doktorgradsutdanninga. Dei skal levere rapporten sin til Kunnskapsdepartementet innan 1. mars 2027.

Ekspertgruppa skal vurdere dei noverande rammene for forskarutdanninga og det samla bidraget hennar til samfunnet. Gruppa skal gi råd om konkrete tiltak for å innrette framtidens forskarutdanning slik at forskarcompetansen kjem samfunnet best mogleg til gode. Tilrådde tiltak kan inkludere vidareutvikling av eksisterande verkemiddel eller nye verkemiddel.

- Kvalitet i forskarutdanninga skal vere eit førande prinsipp for arbeidet til ekspertgruppa.
- Ekspertgruppa skal gjere vurderingar og tilrå tiltak separat for desse fagområda:
- Helse
- Samfunnsfag og humaniora

- Teknologi og naturvitskap

[Les heile mandatet til ekspertgruppa](#)

Strammare økonomi gjer stipendiatstillingar meir sårbare

Korleis prioriterer universiteta og høgskulane stipendiatstillingar når budsjetta blir strammare og øyremerkinga er fjerna? Det har Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU) [undersøkt på oppdrag frå Kunnskapsdepartementet](#) i samband med gjennomgangen av norsk doktorgradsutdanning.

Studien viser at det er store variasjonar mellom institusjonane i korleis dei fordeler midlar til doktorgradsutdanning. Nokre har endra fordelingssystemet etter at rekrutteringsstillingane vart innlemma i basisløyvinga frå 2023, medan andre har halde fast ved tidlegare modellar slik som UiB. Fleire institusjonar vurderer også justeringar. Ved nokre universitet er det gitt større fridom til fakulteta, slik at ulike fordelingssystem kan eksistere side om side innan same institusjon.

Svakare økonomiske rammer

Eit gjennomgåande funn er at økonomiske rammer har stor innverknad på prioriteringane. Når økonomien blir trongare, aukar risikoen for at stipendiatstillingar blir ein salderingspost. Dette gjeld særleg einingar som i liten grad har ekstern finansiering. Samstundes kan ekstern finansiering gi handlingsrom til å tilsetje fleire stipendiatar – men ho kan også bidra til å dreie forskinga bort frå institusjonen sine strategiske kjerneområde. Dermed oppstår det ei spenning mellom økonomisk fleksibilitet og fagleg retning.

Kvalitet viktigare

Rapporten viser også at kvalitet får større betydning når midlane blir knappare. Kvaliteten på prosjektbeskrivinga, rettleiarkompetanse og -kapasitet, strategisk relevans og sannsyn for gjennomføring er sentrale kriterium i fordelinga av stipendiatstillingar. Samtidig varierer forståinga av «kvalitet» mellom institusjonar og fagmiljø. For nokre handlar det om sterke forskings- og læringsmiljø, for andre om høg gjennomføringsgrad, fagleg fridom eller tilstrekkeleg infrastruktur og administrativ støtte.

Storleiken på fagmiljøa spelar også ei rolle. Små fakultet kan ha utfordringar med å sikre robuste miljø for stipendiatar, medan større og meir forskningstunge miljø ofte har betre tilgang på ekstern finansiering og rettleiarkompetanse. I fakultet som rommar både forskningstunge og profesjonsretta fag, kan det oppstå interne spenningar i prioriteringane. Samla peikar funna i retning av at doktorgradsutdanninga blir tettare knytt til økonomiske rammer og strategiske prioriteringar. I strammare tider blir krava til kvalitet og gjennomføring skjerpa – samstundes som risikoen aukar for at talet på stipendiatstillingar går ned.

Ny rapport skal gi retning for dimensjonering av studietilbod

Færre ungdomskull og aukande mangel på arbeidskraft gjer at vekst ikkje lenger er svaret for høgare utdanning. Ei [ny rapport frå HK-dir](#) skal danne kunnskapsgrunnlaget for meir strategiske prioriteringar i UH-sektoren.

I oktober 2025 fekk HK-dir (Direktoratet for høgare utdanning og kompetanse) i oppdrag frå Kunnskapsdepartementet å samanstillе og gjere tilgjengeleg kunnskapsgrunnlag og statistikk om utdanningskapasitet og framtidige kompetansebehov i for høgare utdanning i Norge.

Rapporten skal:

- vere grunnlag for dialogen mellom departementet og institusjonane om nye utviklingsavtalar
- peike på nasjonale og regionale utfordringar innan ulike fagområde
- støtte institusjonane i arbeidet med dimensjonering av studietilbodet

Målet er ikkje primært å redusere arbeidsløyse, men å sikre best mogleg dekking av samfunnets samla kompetansebehov.

Færre unge – mindre rom for vekst

Rapporten inneheld ikkje konkrete årstal for når ungdomskulla går mest ned eller når dei eventuelt vil vekse igjen. Forordet peikar likevel tydeleg på hovudtrenden: Demografiske endringar med færre unge vil i åra framover redusere talet på potensielle studentar.

Det betyr at:

- generell volumvekst i høgare utdanning ikkje lenger er realistisk
- institusjonane må prioritere tydelegare mellom fagområde
- kapasitet må styrast meir strategisk

Eksakte framskrivingar ligg i det statistiske underlaget (DBH og SSB), men rapporten legg mest vekt på konsekvensane av utviklinga, ikkje på detaljert årsfesting.

Overordna godt samsvar – men klare mangelområde

Hovudbiletet er positivt: Norsk høgare utdanning leverer kandidatar som i stor grad finn arbeid, og mistilpassinga i arbeidsmarknaden er gjennomgåande låg.

Samtidig peikar rapporten på tydelege mangelområde:

- Helse- og sosialfag, særleg pleie og omsorg
- Ingeniør- og teknologifag
- Delar av IKT-feltet
- Enkelte spesialområde som rekneskap og revisjon

For lærarutdanning er biletet meir samansett: Lærarmangel kan avta i grunnskulen på sikt, men det kan bli betydeleg underskot på barnehagelærarar.

Humaniora og samfunnsvitskap under press

For humanistiske og samfunnsvitskaplege fag viser rapporten:

- lite dokumentert arbeidskraftmangel i dag
- mogleg overskot av kandidatar framover
- langvarig nedgang i studenttal, særleg i humaniora

Men, blir det understreka i rapporten så er særleg små språkfag ved dei tradisjonelle breiddeuniversiteta sårbare. Låge studenttal utfordrar fagmiljøa si berekraft, og rapporten peikar på behov for meir samarbeid og arbeidsdeling mellom institusjonar.

Sterk vekst i økonomisk-administrative fag

Økonomisk-administrative utdanningar har hatt kraftig vekst over tid. Masterkandidatar kjem generelt godt ut i arbeidsmarknaden, men framskrivingar tyder på mogleg overskot på sikt.

Fagfeltet skil seg ut ved at private institusjonar står for om lag 60 prosent av bachelorstudentane. Rask vekst i privat sektor kan utfordre ei heilskapleg og samfunnsstrategisk dimensjonering av sektoren.

Realfag og teknologi: strategisk viktige

Realfag og teknologi blir framheva som kritiske for digitalisering, energiomstilling og klimautfordringar. Samtidig har fleire ingeniørutdanningar hatt nedgang i opptak, og færre elevar vel realfag i vidaregåande skule.

Dette kan på sikt svekkje rekrutteringa til fagområde som samfunnet har stort behov for.

Breiddeuniversiteta i eit krysspress

Rapporten synleggjer ei rekkje strukturelle spenningar som særleg rører breiddeuniversiteta:

- Dei har eit nasjonalt ansvar for breidde – også innan små og låg-søkande fag.
- Samstundes som dei blir meir enn oppmoda til å prioritere sterkare i retning av dokumenterte mangelområde.
- Studentgrunnlaget blir mindre.
- Konkurransen frå private aktørar aukar innan store og populære fag.

Breiddeuniversiteta må dermed balansere mellom fagleg breidde, samfunnsansvar og krav om effektiv ressursbruk i ein situasjon med avgrensa vekstrom.

Frå vekst til prioritering

Samla teiknar rapporten eit bilete av eit system som i hovudsak fungerer godt, men som går inn i ein ny fase.

Vekst blir erstatta av prioritering.

Breidde blir utfordra av behovsstyring.

Små fag blir meir sårbare.

Og koordinering mellom institusjonane blir viktigare.

Vriding av midlar frå dei gamle universiteta til dei nye viser Forskringsråd-rapport

Økonomisk analyse fra Oslo Economics og NIFU viser at UH-sektoren samla sett har redusert utgiftene sine til forskning. Det har over tid vore ei vriding av midlar frå dei gamle universiteta til dei nye. Totalt sett har sektoren kutta i forskning: Dei nyare universiteta har auka utgifter til forskning og utvikling (FoU), men med mindre enn dei eldste universiteta har kutta i FoU-utgifter.

Universitet og høyskular har dei siste åra måtta redusere kostnader, nedbemanne og omstille seg. I [rapporten](#), som er laga på oppdrag frå Forskingsrådet presenterer dei eit utfordrande bilete for UH-institusjonane. Sjølv om universiteta skjermar forskinga så godt dei kan, er det fare for at forskinga blir meir skadelidande framover.

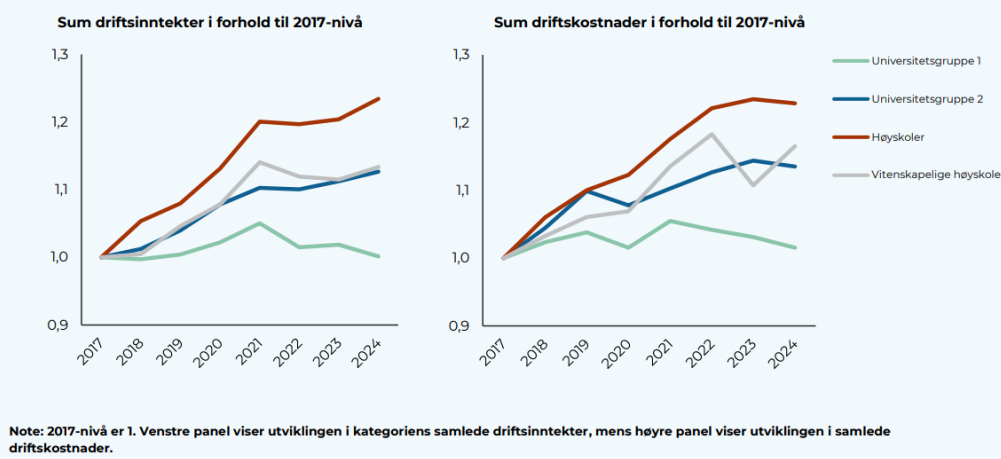
Endringane

UH-sektoren framover vil bli påverka av utflating av studenttal, kutt i løyvingar til forskning, omfordeling av ressursar og knappheit på vitenskapleg personale. Samtidig viser rapporten at institusjonane evnar å omstille seg i takt med den økonomiske nedgangen.

Rammene reduserte med to prosent

Dei mest forskningstunge universiteta har opplevd ei svakare økonomisk utvikling enn resten av sektoren, og denne vridinga av inntektene får konsekvensar for forskinga. Mellom 2017 og 2024 har dei samla inntektene til NMBU, NTNU, UiB, UiO og UiT stagnert, og rammebevilgninga er redusert med to prosent i reelle tal. Samstundes har dei fått fleire studentar, noko som gir auka behov for undervisning. Dette er institusjonane med høgast utgifter til FoU og mest forskning per krone. Kutt i rammene for desse universiteta er altså kutt der det blir forska mest. Mellom 2017 og 2023 har denne institusjonsgruppa redusert utgiftene sine til FoU, og sjølv om resten av sektoren har auka sine, har dei samla FoU-utgiftene i sektoren gått ned.

Figur 3-3: Utvikling i driftsinntekter- og kostnader i forhold til 2017 nivå

Les deg opp på fakta om norsk utdanning

Interessert i tall om utdanning i Norge. [Her finner du tekst, tabeller og figurer](#) som gir deg korte fakta om utdanning i Norge – fra barnehage til universitet.

I Statistisk sentralbyrås faktasider om utdanning finner du det meste av tall om utdanning i Norge – ofte som lengre tidsserier, med oppdaterte nøkkeltall fra 2024.

Norge vil satse på kvanteteknologi

Rapporten [Veien mot en norsk kvantestrategi – kunnskapsgrunnlag og anbefalinger](#) gir et kunnskapsgrunnlag for Noreg kan skape et robust og internasjonalt konkurransesterkt norsk økosystem for kvanteteknologi.

Rapporten er utarbeidd av Forskingsrådet, Innovasjon Noreg og Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) på oppdrag frå regjeringa. Dokumentet er eit kunnskapsgrunnlag for arbeidet med ein nasjonal strategi for kvanteteknologi og byggjer på kartlegging av forskingsmiljø, næringsliv og internasjonale utviklingstrekk

Status

Rapporten slår fast at kvanteteknologi er i ferd med å utvikle seg til ei strategisk mogleggjørande teknologi med stor betydning for verdiskaping, samfunnstryggleik og nasjonal handlefridom. Internasjonal vert det investert tungt, og spørsmålet for Noreg er ikkje om teknologien vil få betydning, men korleis og kvar landet bør posisjonere seg.

Hovudkonklusjonen er at Noreg har reelle moglegheiter til å ta ein meningsfull posisjon, men berre dersom innsatsen vert tydeleg prioritert, betre koordinert og kombinert med eit kraftig kompetanseløft. Noreg har verken volum eller ressursar til å konkurrere breitt, og strategien må difor vere selektiv og byggje på nasjonale fortrinn.

Rapporten foreslår en rekke prioriteringer, blant annet:

- bygge ut forskningsinfrastruktur
- styrke kompetanse og rekruttering
- koble grunnforskning og sluttbrukere
- etablere effektive modeller for kommersialisering
- målrette samarbeid mellom sivile og militære miljøer

Tre prioriterte områder

Rapporten peikar særleg på tre område der Noreg har realistiske føresetnader. For det første vert kvantesensorar og kvantemetrologi vurderte som den sterkaste nasjonale posisjonen. Her finst det etablerte forskingsmiljø og klare koplingar til maritim sektor, energi, klima, helse og forsvar. Teknologien er relativt meir moden enn andre delar av kvantefeltet, og gevinstane kan kome tidlegare.

For det andre vert kvantealgoritmar, kvanteprogramvare og hybrid kvante–HPC løfta fram. Dette byggjer på sterke miljø innan matematikk, informatikk og høgtytande databehandling, og krev mindre tung fysisk infrastruktur enn maskinvareutvikling. For det tredje vert post-kvante-kryptografi og sikker kvantekommunikasjon omtala som strategisk viktig av omsyn til nasjonal tryggleik, sidan framtidige kvantedatamaskiner kan undergrave dagens krypteringsløyysingar.

Fleire forskingsmiljø

Når det gjeld nasjonal status, viser rapporten at Noreg har fleire forskingsmiljø av høg internasjonal kvalitet, men at innsatsen er fragmentert og volumet avgrensa. NTNU og UiO vert peika på som dei klart største aktørane. Samstundes vert ei rekkje andre universitet og institutt framheva, mellom dei UiB, USN, OsloMet og UiT, samt institutt som SINTEF, FFI, NORCE, Simula, IFE og Justervesenet. Styrkane ligg særleg innan kvantesensorar, materialfysikk, fotonikk og kvantealgoritmar, medan aktiviteten innan maskinvare for kvantedatamaskiner og kvantekommunikasjon er meir avgrensa.

UiBs rolle

UiB er fleire gonger nemnt i rapporten. Universitetet vert særleg framheva for arbeid med diamantbaserte kvantesensorar og forskning med relevans for medisinsk diagnostikk og navigasjon, samt samarbeid med industriaktørar. UiB er òg del av det framveksande nasjonale økosystemet og planlegg etablering av sivilingeniørstudium i kvanteteknologi. Samla sett vert UiB omtala som eit sentralt miljø, særleg innan kvantesensorikk og materialbasert forskning.

Kompetansemangel

Den største utfordringa som vert identifisert, er kompetansemangel. Talet på kandidatar med kvantekompetanse er lågt samanlikna med nordiske naboland, og det er behov for samordna utdanningsløp, fleire stipendiatstillingar, vidare- og etterutdanningstilbod og styrkt internasjonal rekruttering. Utan eit målretta kompetanseløft vil andre satsingar ha avgrensa effekt.

Næringslivet må på banen

I tillegg peikar rapporten på behov for betre kommersialisering, meir risikovillig kapital og sterkare kopling mellom forskning og næringsliv. Internasjonalt samarbeid vert framstilt som ein føresetnad for å lukkast. Nordisk samarbeid kan gi kritisk masse, medan deltaking i EU- og NATO-initiativ er viktig for finansiering, tryggleik og marknadstilgang. Noreg bør posisjonere seg som ein spesialisert og påliteleg partner på utvalde område. Samla teiknar rapporten eit bilete av eit land med gode faglege føresetnader, men med for låg koordinering og for lite volum. Dersom innsatsen vert samla, prioritert og kopla tettare til anvending og industri, meiner rapporten at kvanteteknologi kan gi konkret samfunnsnytte, styrkt konkurransekraft og betre nasjonal beredskap.

Høyere utdanning har klart seg godt i kjølvannet av pandemien

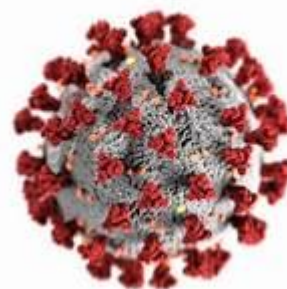
Pandemiårene medførte store omveltninger for studenter og ansatte i høyere utdanning, men endringene har i begrenset grad satt varige spor, [skriver NIFU i rapport](#) om lansiktige konsekvenser av korona-epidemien for studenter og ansatte i høyere utdanning.

Studien er gjennomført av NIFU i samarbeid med Folkehelseinstituttet (FHI), på oppdrag fra Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir).

Noen av rapportens hovedfunn:

- Pandemien har satt få varige spor i søkertilbøyelighet og studieprogresjon i høyere utdanning.
- Den omfattende digitale omleggingen som skjedde under pandemien, er den mest tydelige direkte langvarige endringen av universitetenes og høyskolenes virksomhet.
- Mange studenter forventer at fleksibiliteten digital undervisning kan gi fortsetter.
- Sosial tilstedeværelse på campus og fysisk undervisning fremstår som sentrale beskyttelsesfaktorer mot ensomhet psykisk uhelse.
- Psykiske plager er mer utbredt blant studenter bosatt i regioner som hadde strenge nedstengningstiltak, og høy digital eksponering under pandemien er assosiert med økt risiko for depresjon blant kvinner.
- Bruk av hjemmekontor har vedvart etter pandemien. Dette gir økt fleksibilitet for flere grupper ansatte, samtidig som det rapporteres om negative konsekvenser for arbeidsmiljø.
- «Den nye normalen» for studenter og ansatte er noe annerledes enn før pandemien, men det er vanskelig å skille effekter av pandemien fra trekk ved samfunnsutviklingen generelt.
- Større bevilgninger fra Forskningsrådet gir flere resultater

Novel Coronavirus
(COVID-19)

og

Det er positiv sammenheng mellom karakteren søknaden fikk på forskningskvalitet og antall vitenskapelige publikasjoner, siteringsindikatorer og allmennrettet formidling, skriver NIFU i [en analyse som vurderer prosjekter som ble tildelt støtte av Forskningsrådet i perioden 2010-2024](#). Resultatene omfatter

kvantitative mål på vitenskapelige publikasjoner og siteringer, fullførte doktorgrader, allmennrettet formidling, bruk i offentlige dokumenter og resultater og bruk i næringslivet. Beløpet som er tildelt prosjektet samvarierer med de fleste av resultatindikatorerne. Andel høyt siterte artikler samvarierer imidlertid ikke med størrelsen på det tildelte beløpet.

Skiller ikke mellom forskning og innovasjon

Det er ingen signifikant forskjell mellom forskerprosjekt, innovasjonsprosjekt, eller samarbeids- og kompetanseprosjekt, når det gjelder siteringsindeks eller andel høyt siterte artikler, hevdes fra NIFU. I datamaterialet samvarierer andel høyt siterte artikler kun med karakter for forskningskvalitet og om prosjektleder tidligere har hatt Forskningsrådsprosjekt. De som tidligere hadde ledet Forskningsrådsprosjekt og de som hadde fått høyeste karakter (7) på søknaden oppnådde oftere høy andel av høyt siterte artikler.

Klare begrensninger på analysene

Datamaterialet dekker et bredt sett av egenskaper ved 12 723 prosjekter finansiert av Forskningsrådet i perioden 2010 til 2024. NIFU har tilført datasettet med bibliometriske data, samt data om siteringer i offentlige dokumenter, og konstruert ulike resultatindikatorer. Materialet og analysene har klare begrensninger: resultatdataene er dels rene tellinger og sier lite om prosjektenes substansielle resultater, og analysene er i hovedsak eksplorative, og gir ikke svar på hvorfor ulike prosjektegenskaper og resultater samvarierer.

Forhandlingane om Horisont Europa spissar seg til i 2026

2026 blir eit viktig år for forskning og innovasjon i EU, med aukande tempo i forhandlingane om det neste Horisont Europa-programmet. Det blir i tillegg vurdert å etablere tiltak for å innføre bindande EU-reglar for å styrke forskings- og innovasjonssystema.

I løpet av dei neste månadene er Europakommisjonen venta å vedta regelverk som skal innleie ei ny tid europeisk innovasjon, skriv EU-avisa [Science | Business](#).

Første kvartal: innovasjonsplanar lagde fram

Det første regelsettet blir European Innovation Act, som skal bryte ned barrierar som hindrar innovative idear i å nå marknaden. Lova vil omfatte regulatoriske sandkassar, tilgang til forskingsinfrastruktur og støtte til teknologioverføring på tvers av alle teknologiområde. Parallelt vil Kommisjonen foreslå ein felles selskapsstatus for heile EU, den såkalla 28. ordninga. Ho vil gi verksemdar høve til å registrere seg på nasjonalt eller EU-nivå, der EU-statusen er meint å gjere det lettare for selskap å vekse på tvers av landegrensene.

Samtidig blir dei neste månadene travle for forskarar og innovatørar som konkurrerer om EU-midlar. I desember kunngjorde Kommisjonen planane sine for finansiering av forskings- og innovasjonsprosjekt i dei to siste åra av Horisont Europa.

Andre kvartal: Horisont-forhandlingane kjem i gang

I andre kvartal flyttar merksemda seg til forhandlingane om Horisont Europa. I juli 2025 la Kommisjonen fram eit forslag til det neste Horisont Europa-programmet på 175 milliardar euro, saman med eit nytt europeisk konkurranseevnefond (ECF) på 451 milliardar euro, som skal bidra til skalering og kommersialisering av innovasjon. Utforming, reglar og budsjett for dei to programma må bli vedtekne av Parlamentet og Rådet innan 2028, når den nye sjuårige EU-budsjettperioden startar.

Først må Rådet og Parlamentet fastsetje sine eigne posisjonar om programma. For Horisont Europa håpar begge å gjere dette innan juli. Parlamentet hadde si første meningsutveksling om det neste Horisont-programmet i komiteen for industri, forskning og energi 28. januar. Deretter følgjer ei høyring heilt mot slutten av februar, der ekspertar blir inviterte til å dele synspunkta sine. Etter høyringa vil Parlamentets saksordførar for saka, tyske Christian Ehler frå gruppa til Det europeiske folkepartiet, leggje fram eit utkast til ei rekke høyringar. Ehler håpar å få på plass ei semje innan sommaren. Når ho er godkjend av heile Parlamentet, kan forhandlingane med Rådet ta til.

for

blir

Stridsspørsmåla

Samtalane om støtte til grunnforskning er allereie langt komne mellom EU-regjeringane, men det står att spørsmål om koplingane mellom Horisont Europa og europeisk konkurranseevnefond (ECF) og om rolla til medlemsstatane i strategisk prioriteringsarbeid. Eit forslag som framleis er uklart er korleis Horisont sin pilar 2 for samarbeidande forskning skal forvaltast i fellesskap med ECF for å sikre kontinuitet i programmeringa frå forskning til marknad.

Tredje kvartal: ERA i fokus

I tredje kvartal 2026 vender merksemda seg igjen mot Kommisjonen, med publiseringa av den lenge venta European Research Area (ERA) Act. Dette blir første gong Kommisjonen foreslår juridisk bindande reglar for å ta tak i problema med EUs fragmenterte forskningssystem og barrierane for mobilitet. EU-landa vart først samde om å opprette ERA i 2000, men det i hovudsak frivillige initiativet har ikkje klart å skape ein reell indre marknad for forskning.

Kommisjonen og interessentar håpar at ei bindande lov vil bidra til å presse fram reformer raskare og lengre. Aktuelle saker her er eit mogleg minstekrav til karriereutvikling for forskarar, ta opp fri rørsle for forskarar og kunnskap, og gi insentiv til industri og offentlege styresmakter for å nå det lenge fastsette målet om å investere tre prosent av BNP i FoU.

Mot slutten av året: fleire forhandlingar og opprydding i lause trådar

Mot slutten av 2026 vil forhandlingane om Horisont Europa og ECF truleg gå inn i neste fase, når Parlamentet og Rådet startar interinstitusjonelle samtalar for å nå fram til ei løysing som tilfredsstiller begge partar sine krav til regelverket. Dette blir hovudfokuset.

Det andre regelverket, også venta innan utgangen av 2026, vil gjelde Det europeiske instituttet for innovasjon og teknologi (EIT), EU-byrået som fremjar entreprenørskap, utdanning og støtte. I tråd med gjeldande EIT-forordning er Kommisjonen forplikta til å gi ei oppdatering i år om korleis EIT kan halde fram etter 2027. Men framtida til byrået er uviss etter at fleire medlemsland har foreslått å leggje det ned, og at ikkje Kommisjonen nemnde det i forslaget til Horisont Europa.

Midlertidig ansatte sliter mest

To av tre stipendiater og postdoktorer i academia opplever angst, nervøsitet eller rastløshet. På universitetene rapporterer 57 prosent av vitenskapelig ansatte om slike problemer, skriver [NIFU i en rapport om arbeidsmiljø og psykisk helse](#).

De fleste er tilfreds med jobben sin i akademien, viser en undersøkelse, men den viser også at særlig stipendiater og postdoktorer opplever angst, nervøsitet eller rastløshet i jobbsammenheng. Over 40 prosent av stipendiatene har søvnproblemer. Undersøkelsen er basert på data fra Forskersurveyen fra 2025, med svar fra 3550 vitenskapelig ansatte ved norske universiteter, høyskoler, forskningsinstitutter

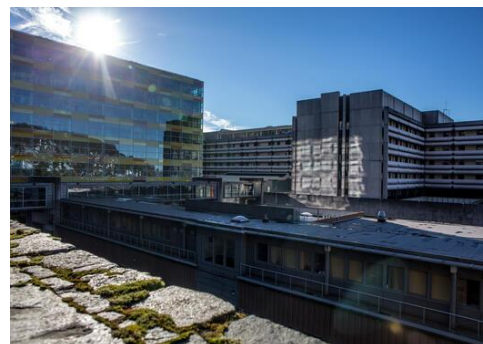

Faglige ledere, professorer og dosenter er mest fornøyd med jobben sin. 89 prosent er veldig fornøyd, og 85 prosent er ganske fornøyd. Blant postdoktorer og stipendiater er tallene nede på 25 og 27 prosent. 21 prosent av postdoktorene og 14 prosent av stipendiatene er veldig eller ganske misfornøyd med jobben.

Opp mot halvparten av utenlandske forskere forlater Norge etter endt doktorgrad

Antallet utenlandske statsborgere som tar doktorgrad i Norge er doblet siden årtusenskiftet, men nær halvparten forlater Norge etterpå, viser [rapport fra Menon Economics](#), som er bestilt fra Kunnskapsdepartementet (KD) og Nærings- og fiskeridepartementet.

Rapporten viser at utenlandske forskere opplever Norge som et trygt og attraktivt land å bo i, særlig på grunn av stabile arbeidsforhold og gode velferdsordninger. Samtidig ser de flere barrierer for å bli boende, som begrensede karrieremuligheter. Undersøkelsen viser at det norske systemet for mottak og integrering av internasjonale forskere fremstår som fragmentert, og at det er behov for en mer helhetlig oppfølging og rådgivning. Åtte av ti internasjonale doktorgradsstudenter sier de ikke mottok tilstrekkelig informasjon om hvordan de kunne etablere seg i Norge etter endt utdanning.

Barrierer for å bli i Norge:

- Økonomiske forhold - lønnsnivået for erfarne forskere oppleves som lavt sammenlignet med andre land, samtidig med høye levekostnader.
- Språk- og integreringsutfordringer - tilgang til norskkurs varierer, og mange opplever sosial isolasjon og utfordringer knyttet til partnerens jobbmuligheter.
- Administrative og juridiske hindre - streng praktisering av «relevant jobb»-kravet, begrenset adgang til bi-arbeid, kort arbeidssøkerperiode og byråkratiske prosesser knyttet til opphold og identitetsverifisering.

Tiltak og anbefalinger

Rapporten foreslår tiltak innen tre hovedkategorier for å:

- beholde forskere som allerede er i Norge
- beholde internasjonale studenter etter fullført grad
- tiltrekke nye forskere til Norge

Sikkerhetssensitiv kinesisk og russisk forskning på Svalbard

Svalbard er unik ved å tilby forskningsfasiliteter og infrastruktur for polarforskning og er samtidig lett tilgjengelig med daglige, regulære flyforbindelser. Et [nytt NIFU-notat](#) analyserer kinesisk og russisk forskning på Svalbard i perioden 2020-2024.

Ved hjelp av bibliometriske studier og studier av innholdet i forskningen har NIFU særlig kartlagt forskning som kan anses som sikkerhetssensitiv. Rapporten viser at kinesisk svalbardforskning er sikkerhetssensitiv i den forstand at den anvender og/eller utvikler sensitive teknologier. Russisk sikkerhetssensitiv forskning sprer seg godt på flere ulike områder, da den i tillegg til sensitive teknologier i stor grad behandler politikk, historie og undersøkelser av dyphavet og muligheter for mineralutvinning.

Forskjellene NIFU identifiserer, faller slik inn i et større mønster der Russland vil øve innflytelse i Arktis ved hjelp av hybride virkemidler, mens Kinas arktispolitikk er motivert av ønsket om bred stormaktsinnflytelse og økt status i internasjonal politikk.

Store forskjeller i norsk FoU-aktivitet på sensitive teknologiområder

Norge samarbeider i liten grad med land som etterretningstjenesten definerer som trusselaktører. Kina er et unntak, spesielt innenfor kunstig intelligens, skriver NIFU som på oppdrag fra Norges forskningsråd har [kartlagt norsk forskning og utvikling \(FoU\) på sensitive teknologiområder](#).

Rapporten er skrevet som et bidrag til Forskningsrådets oppdrag med å utvikle et kunnskapsgrunnlag for vurdering av sensitive teknologier (KVASt), som gjøres i samarbeid med Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) og Forsvarets forskningsinstitutt (FFI). Målet er å avdekke hva slags posisjon Norge har globalt, samt hvilke land vi samarbeider med.

Lite samarbeid med trusselaktører

Det som kjennetegner sensitive teknologiområder er at de ofte er utviklet for sivile formål, men med mulig anvendelsesområde også innen forsvar. Rapporten viser at Norge har beskjedent (Iran), så godt som ingenting (Russland) og absolutt ikke noe (Nord-Korea) samarbeid med tre land som etterretningstjenesten definerer som trusselaktører. Den fjerde trusselaktøren, Kina, er imidlertid en svært viktig partner for Norge, særlig innenfor kunstig intelligens.

Rapport avdekker stort behov for IKT-spesialister

En helt ny rapport viser en betydelig knapphet på spesialisert digital kompetanse i dagens arbeidsmarked i Norge. «Noen nyutdannede IKT-spesialister møter imidlertid utfordringer i overgangen til arbeidslivet, noe som indikerer fortsatt behov for å tilpasse utdanningene bedre til behovene i arbeidsmarkedet», heter det i [rapporten](#).

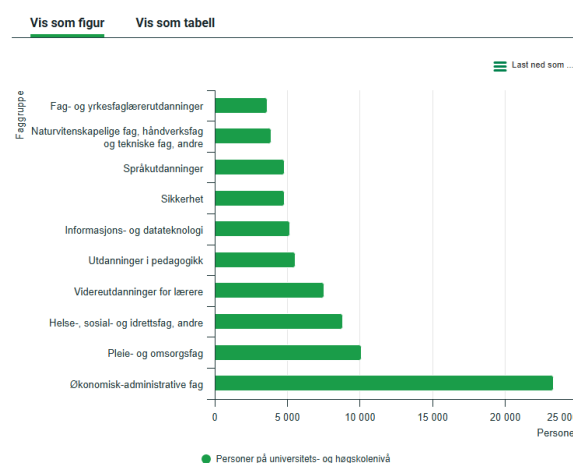
Utvalget har sett på dagens IKT-utdanninger og hvordan de møter eller ikke møter arbeidsmarkedets behov. Søkertall og doktorgrader er blant de mange andre områdene som settes under lupen. Kunstig intelligens blir viet stor oppmerksomhet. Utvalget ble etablert i 2017 og har avlevert en rekke rapporter. [Sist handlet det om grønn omstilling](#).

186 000 personer tar videreutdanning

Det er flest unge personer som tar formell videreutdanning i Norge. De fleste deltakerne er registrert som studenter på universitets- og høghskolenivå. Økonomisk-administrative fag, pleie- og omsorgsfag og videreutdanning for lærere er blant de største faggruppene.

I skoleåret 2023/2024 var det 186 000 personer i formell videreutdanning, en økning på to prosent fra året før. Det viser tall fra den nye SSB-statistikken [Formell videreutdanning](#). Av disse er det 128 000 personer i formell videreutdanning på universitets- og høghskolenivå. Dette tilsvarer om lag 69 prosent av alle deltakerne i formell videreutdanning.

Figur 2. De ti største faggruppene blant personer i formell videreutdanning på universitets- og høghskolenivå. 2023/2024

Kilde: Statistisk sentralbyrå, statistikkbanktabell 14690

EUs rolle som global forskings- og innovasjonsaktør, med Norge med på laget

Ein fersk analytisk og kunnskapsbasert [statusrapport](#) om EUs rolle som global forskings- og innovasjonsaktør samanliknar EU (særleg EU-27 og European Research Area, ERA) med andre leiande regionar som USA og Kina, og vurderer status for forskingskapasitet, kvalitet, samarbeid, innovasjon og strategiske teknologiar.

Hovudfunn

- EU er ein globalt leiande forskingsregion med høg kvalitet og stabil del av verdas publisering.
- Styrken ligg i breidd, samarbeid og distribuert framifråskap – ikkje berre i nokre få eliteinstitusjonar.
- EU er særleg sterk på samarbeid, samfunnsrelevans og kunnskapsoverføring, medan USA og Kina ligg føre på enkelte innovasjons- og patentindikatorar.

- Assosierte land som Noreg, Storbritannia og Sveits er avgjerande for Europas samla kapasitet.
- For å styrkje posisjonen treng EU meir samordna investeringar, betre forskarkarrierar og tydelegare prioriteringar innan kritiske teknologiar.

Noreg si rolle

Noreg er ikkje analysert som eige kapittel, men blir løfta fram som eitt av dei viktigaste assosierte landa til Horizon Europe og ERA. Når EU-27 og assosierte land blir sett samla, står Europa for 37,4 prosent av verdas vitskaplege publikasjonar, med siteringspåverknad på nivå med eller over Kina. I omtalen av “Norway as a Science Nation” blir Noreg karakterisert som eit lite, men svært effektivt forskningssystem, med:

- svært høg vitskapleg kvalitet
- eksepsjonelt høg grad av internasjonalt samarbeid
- sterk samfunns- og policyrelevans

Samla blir Noreg framstilt som ein strategisk viktig partner som styrkjer Europas globale forskingsposisjon – særleg gjennom kvalitet, samarbeid og samfunnsretta forskning.

Komplekse faktorer påvirker dimensjonering i høyere utdanning

En ny [NIFU-studie](#) undersøker hvordan fem større høyere utdanningsinstitusjoner organiserer sitt dimensjoneringsarbeid.

I en ny rapport, utarbeidet som del av rammeavtalen med Kunnskapsdepartementet, undersøker NIFU hvordan fem større høyere utdanningsinstitusjoner - NTNU, UiO, UiS, UiT og USN - organiserer sitt dimensjoneringsarbeid. Institusjonene får forventninger om å i større grad balansere faglig bredde, studentetterspørsel, arbeidslivets kompetansebehov og tilgjengelige ressurser, samtidig som de møter stadig tydeligere krav fra Kunnskapsdepartementet om prioritering, styring og dokumentert resultatoppgjør. Studien viser mange likhetstrekk i hvordan institusjonene organiserer og gjennomfører sitt dimensjoneringsarbeid, og peker på to hovedgrupper av faktorer som påvirker dette: 1) lokale og forutsigbare og 2) eksterne og mer uforutsigbare. Rapporten peker avslutningsvis på fem overordnede utfordringer som er relevante for dimensjoneringspolitikken. Disse er:

- at institusjonene har et vedvarende samfunnsoppdrag i et ustabilt marked,
- at endring av utdanningsinstitusjonenes tilbud tar tid,
- at finansieringssystemet er basert på «evig vekst» og dermed skaper lav søkning og få studenter veldig redusert handlingsrom. I tillegg er det en diskusjon om det er
- konkurranse eller arbeidsdeling som skal være viktigst i sektoren, samt at det er
- en spenning mellom tillitsreform og detaljstyring fra myndighetene.